

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 11 Temmuz 2019
Sayı : 746

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

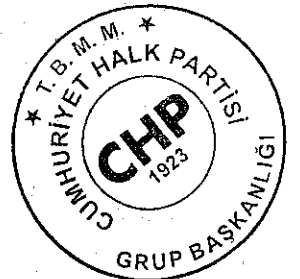
2972 Sayılı Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanun'da Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

05.07.2019

Necati TİĞLİ
Giresun Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	İcizleri	
Esas Komisyon	Anayasa	
Tarih :	18 Temmuz 2019	Esas No: 2/2066

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİGİ
11 Temmuz 2019
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
11 Temmuz 2019
No: 502493
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

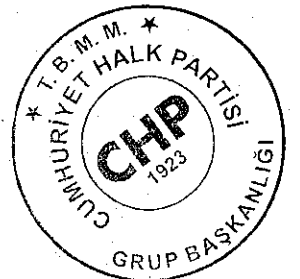
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı'nın 15 Mayıs 2019 tarihinden itibaren başlattıkları ve koordineli yürüttükleri girişimle, bir Genelge vasıtasıyla 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18'nci maddesinde belirlenen **"Meclisin Görev ve Yetkileri"** bölümüne hukuksuz ve keyfi bir yorum getirilmiş ve **belediye şirketlerine yönetici atama yetkisi, belediye başkanlarından alınıp belediye meclislerine verilmek istenmiştir.**

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin açtığı dava sonucunda Ankara 10. Asliye Ticaret Mahkemesi Kanun yapma yetkisinin sadece milli iradeyi temsil eden TBMM'ne ait olduğunu işaret etmiş ve yayımlanan bu genelgeyi **"Yasal bir düzenleme, genelge ile ortadan kaldırılamaz. Ticaret Sicil Müdürlüğü, bakanlık genelgesinden önce kanun hükümleri ile bağlıdır"** gerekçesi ile iptal etmiştir.

Bir genelgeyle kanun değiştirmeye teşebbüs edilmesi ve 31 Mart 2019'da yapılan yerel seçimlerde milli iradenin seçtiği Büyükşehir Belediye Başkanları'nın yetkilerinin kısıtlanmak istenmesi, büyükşehir belediye meclisi bileşiminin temsilde adalete uygun olmayan yapısını bir kez daha kamuoyunun gündemine getirmiştir.

Bilindiği gibi 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanun'un 5. Maddesinde belediye meclislerinin üye sayısı beldelerin nüfus büyüklüklerine göre sekiz dilim halinde düzenlenmektedir. Yasa yapıcı buradaki üye sayılarının nüfusa orantılı olmasına dikkat etmekten ziyade, asgari ve azami meclis büyüklükleri esas almış durumdadır. Buna göre örneğin nüfusu 10 bine kadar olan beldelerde meclis üye sayısı dokuz iken en yüksek nüfuslu olan yani 1 milyonu aşarlarda 55'tir. Sadece 10 bin ile 1 milyon eşikleri karşılaştırılırsa nüfus büyüklükleri arasında 100 kat fark varken, 9 üyeli ile 55 üyeli belediye meclisleri arasında yaklaşık 6 kat fark olduğu görülür. Gerçi söz konusu meclisler birbirlerini etkilemedikleri için üye sayılarındaki ılımlı artışlar her bir ilçe meclisi açısından bir yönetim sorunu teşkil etmemektedir.

Ancak bu dağılım esas alınarak "büyükşehir belediye meclisine katılacak üye sayısı" saptanmak istendiğinde çok ciddi bir "temsilde adalet" sorunu ortaya çıkmaktadır. Nitekim 2972 sayılı kanunun 6. maddesi, **"Büyük şehir belediye meclisleri belediye hudutları içinde kalan ilçe seçim çevreleri için tespit edilen belediye meclisleri üye sayısının her ilçe için beşte biri alınmak suretiyle bulunacak toplam sayı kadar üyeden teşekkül eder"** düzenlemesini getirmektedir. Dolayısıyla bu durum düşük nüfuslu ilçelerin büyükşehir meclislerinde aşırı temsiline yol açarken kalabalık nüfuslu ilçelerin görece aşırı düşük temsiline neden olmaktadır.

Örneğin 10 bin nüfuslu bir ilçe, büyükşehir meclisinde 2 üyeyle temsil edilirken, 1 milyonu aşkın bir ilçe sadece 11 üyeyle temsil edilmektedir. Birincisinde her 5 bin nüfusa, ikincisinde her 100 bini aşkın nüfusa **1 büyükşehir meclis üyesi** düşmektedir. Her ilçenin belediye başkanının doğrudan büyükşehir belediye meclisi üyesi olduğu da düşünüldüğünde temsilde adaletteki dengesizlik iyice ortaya çıkmaktadır: Yukardaki örnekte 10 bin nüfuslu ilçeyi 3 üye, 1 milyonu aşan ilçeyi 12 üye temsil etmektedir. Nüfus farkı 100 kat, fakat temsilci üye sayısı arasında yalnızca 4 kat fark vardır.

Bu koşullarda, büyükşehir belediye meclisinin oluşum şeklinin "temsilde adalet" demokratik ilkesine daha fazla yaklaşacak biçimde düzenlenmesinin gerek ve aciliyeti ortaya çıkmaktadır. 1972 sayılı yasanın 6'ncı maddesine göre büyükşehir belediye meclislerinin aynı yasanın 5'inci maddesindeki dağılıma göre teşekkül etmesi düzenlemesi devam edecekse, hem 5'inci maddedeki dağılımın yeniden düzenlenmesi hem de 6'ncı maddeye ilişkin oranlamalarda birden çok oranın kullanılmasına gerek duyulacaktır.

Burada 1972 sayılı Yasanın 5'inci maddesinin yeniden düzenlenmesi teklif edilirken, hem belde/ilçe belediye meclislerinin biraz daha fazla üyeye sahip olması, hem de en az üyeye sahip belediye meclisi ile en çok üyeye sahip belediye meclisi arasındaki farkın biraz daha açılması düzenlenmektedir.

Böylesine bir düzenleme hem yerel seçmen iradesinin daha doğru bir biçimde ilçe ve büyükşehir belediye meclislerine yansımalarını hem de büyükşehir belediye başkanı ile meclis arasında daha ahenkli ve demokratik bir ilişkinin kurulmasını amaçlamaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1: 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanun'un 5'inci maddesinin (b) fıkrası değiştirilerek meclis üye sayılarının nüfusa göre daha fazla artan oranlılığa sahip olması sağlanmaktadır.

MADDE 2: Yürürlük Maddesidir.

MADDE 3: Yürütme Maddesidir.

**2972 SAYILI MAHALLİ İDARELER İLE MAHALLE MUHTARLIKLARI VE
İHTİYAR HEYETLERİ SEÇİMİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1-2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanun'un 5'inci maddesinin (b) fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

b) Belediye Meclisi üyelikleri için son genel nüfus sayımı sonuçlarına göre:

Nüfusu 10 000'e kadar olan beldelerde	9
Nüfusu 10 001'den 20 000'e kadar olan beldelerde	11
Nüfusu 20 001'den 50 000'e kadar olan beldelerde	15
Nüfusu 50 001'den 100 000'e kadar olan beldelerde	31
Nüfusu 100 001'den 250 000'e kadar olan beldelerde	41
Nüfusu 250 001'den 500 000'e kadar olan beldelerde	51
Nüfusu 500 001'den 1 000 000'a kadar olan beldelerde	61
Nüfusu 1 000 001'den fazla olan beldelerde	75
Asıl ve aynı sayıda yedek üyelik hesaplanır.	

MADDE 3- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve ilk mahalli seçimlerde uygulanır.

MADDE 4- Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

